

Gespreksnotitie Koninklijke Marechaussee ten behoeve van het rondetafelgesprek etnisch profileren met de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken (TK) op 24 november 2021

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken van de Tweede Kamer organiseert op a.s. 24 november een rondetafelgesprek over etnisch profileren. Deze gespreksnotitie is opgesteld ten behoeve van dit rondetafelgesprek en om het standpunt van de KMar toe te lichten inzake het gebruik van etniciteit in profielen en zogeheten selectiebeslissingen.

Taakuitvoering Koninklijke Marechaussee

De Koninklijke Marechaussee (KMar) voert verschillende taken uit, zoals de bewaking van de Nederlandse grenzen, de beveiliging van specifieke personen en objecten en de politietaken ten behoeve van de Nederlandse krijgsmacht. De KMar controleert het grensverkeer van personen en bestrijdt vormen van grensgerelateerde criminaliteit, zoals op de Europese buitengrens, op vliegvelden, in zeehavens en langs de kust. Maar ook bij de binnengrenzen van het Schengengebied door middel van het zogeheten Mobiel Toezicht Veiligheid (MTV).

Standpunt KMar

De KMar komt in al haar taken in aanraking met diverse nationaliteiten, culturen, religies of soorten afkomst en is zich zeer bewust van de mogelijke impact van de wijze waarop zij haar taken uitvoert. In het bijzonder ten aanzien van de wijze waarop zij vanwege de haar opgedragen taken, selecteert en controleert en altijd met aandacht voor de bejegening van personen daarbij.

Ons optreden is uiteraard gebaseerd op een solide wettelijke grondslag, waarmee de legaliteit van ons optreden te allen tijde is gewaarborgd. Naast deze wettelijke basis is voor een organisatie als de KMar ook de legitimiteit van het optreden van groot belang, omdat daarmee het maatschappelijke vertrouwen in de organisatie en ons optreden ontstaat. In dit licht is de KMar zich zeer bewust van het maatschappelijk debat over etnisch profileren, mede naar aanleiding van de rechtszaak inzake etnisch profileren tegen de KMar, waar op 22 september jl. door de rechtbank Den Haag uitspraak in is gedaan. De rechtbank heeft geoordeeld dat etniciteit, onder bepaalde omstandigheden, deel mag blijven uitmaken van profielen en selectiebeslissingen en daarmee is de wettelijke basis van deze aspecten van ons optreden bevestigd. Het toepassen van etniciteit dient echter ook te worden beschouwd vanuit onze legitimiteit en het maatschappelijk vertrouwen. Anders gezegd: de (proportionele) toepassing van een legale methode of middel dient te worden gezien vanuit de effectiviteit, maar ook in het licht van het maatschappelijk draagvlak. De KMar werkt daarom al enige tijd aan een andere invulling van die activiteiten waarbij mogelijk sprake is of kan zijn van het gebruik van etnische kenmerken en waarbij rekening wordt gehouden met de legaliteit en de legitimiteit. Het leidende uitgangspunt is dat de KMar geen gebruik wil maken van etniciteit als indicator binnen profielen of selectiebeslissingen, binnen de toezichtstaken.

Werkwijze

De KMar werkt als politieorganisatie informatiegestuurd. Om op deze wijze te kunnen werken, worden profielen opgesteld uit de beschikbare data. Hiervoor gebruikt de KMar ten behoeve van bovengenoemde MTV-controles verschillende informatiebronnen, die afkomstig zijn van diverse organisaties in Nederland, zoals bijvoorbeeld het Expertisecentrum Mensensmokkel en Mensenhandel. Ook informatie van andere lidstaten of Europese agentschappen, onder andere Europol of het Europese grens- en kustwacht agentschap, wordt gebruikt voor de uitvoering van de informatiegestuurde controles en het opstellen van profielen. De profielen die de KMar gebruikt, zijn samengesteld op basis van cijfers, informatie, inlichtingen en indicatoren. Onder indicatoren wordt bijvoorbeeld verstaan de afgelegde reisroute en de samenstelling van het reisgezelschap. De controles binnen het MTV zijn over het algemeen gericht op geselecteerde personen zonder een voorafgaande

verdenking van een strafbaar feit. Dit in tegenstelling tot opsporingsinformatie waarbij uit wordt gegaan van een signalement.

Voor de gecontroleerde persoon kan een controle bepaalde impact hebben. Het is daarom belangrijk dat deze controles op transparante wijze worden uitgevoerd waarbij voorop staat dat de controle altijd uitgelegd kan worden aan de gecontroleerde. De KMar zet in op het borgen en ontwikkelen van een professionele wijze van controleren en heeft hiervoor een handelingskader opgesteld. Dit handelingskader heeft tot doel om elke controle te voorzien van een informatieopdracht die uitlegbaar is. Daarnaast wordt ingezet op bewustwording in de operatie, met name op het gebied van bejegening en *Behaviour Detection* (normafwijkend gedrag herkennen). Op deze wijze wordt voorkomen dat ten onrechte etniciteit wordt gebruikt als indicator in profielen en selectiebeslissingen.

Desondanks kan het voorkomen dat een persoon zich onheus bejegend voelt door de KMar. Dan kan altijd een klacht worden ingediend. Dit kan zowel mondeling als schriftelijk. Een klacht wordt binnen de KMar conform de Klachtenregeling Politietaken Koninklijke Marechaussee afgehandeld. Indien een persoon uiteindelijk ontevreden blijft over de afhandeling van de klacht, kan er contact opgenomen worden met de Nationale Ombudsman.

Tot slot

In haar werk maakt de KMar gebruik van profielen en indicatoren om de wettelijk opgedragen taken zo goed en efficiënt mogelijk te kunnen uitvoeren. Hierbij kiezen wij ervoor om etniciteit geen indicator in profielen of selectiebeslissingen te laten zijn. Als organisatie die dagelijks op straat staat, streeft de KMar ernaar midden in de maatschappij te blijven staan en zetten we ons er voor in om, als lerende organisatie, te blijven werken aan verbeteringen en ons vakmanschap.